МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування для вступу за напрямом підготовки
081 «Право» СВО «Бакалавр» на базі ОКР «Молодший спеціаліст»

2016

ВСТУП

Програму вступного іспиту підготовлено відповідно до стандартів вищої освіти, що регламентують зміст освітньо-професійної програми та засобів діагностики якості підготовки бакалавра за напрямом підготовки «Правознавство».

Мета вступного іспиту - оцінювання рівня професійної компетентності, ступеня засвоєння освітньо-професійної програми підготовки.

Програма вступного іспиту містить зміст нормативних навчальних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки освітньо-професійної підготовки молодшого спеціаліста.

У списку рекомендованих джерел, що додається до програми, наведено перелік спеціальної літератури.

ЗМІСТ

Предмет 1. «Теорія держави і права».

Тема 1. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ, ПРЕДМЕТ, МЕТОД І СИСТЕМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ "ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА"

Юриспруденція як система юридичних наук і місце в ній теорії держави і права. Міждисциплінарні зв'язки юриспруденції та відмінність теорії держави і права від інших загально юридичних дисциплін: історії держави і права, історії вчень про державу і право. Методологічне значення теорії держави і права для інших юридичних наук. Юриспруденція в сучасній Україні: пошук нової парадигми.

Предмет науки і предмет навчальної дисципліни теорія держави і права. Система навчального курсу теорії держави і права. Дуалізм об'єктів "держава" і "право" та єдність предмету.

Поняття методології. Класифікація методів пізнання. Філософські, загальнонаукові і спеціально-наукові методи дослідження державно-правових явищ. Функції науки теорія держави і права. Значення вивчення теорії держави і права для підготовки фахівців з правознавства.

Розділ 2. Теорія держави.

Тема 2.ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВИ. ДЕРЖАВА І ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА

Поняття соціальної організації, соціальної влади, соціального регулювання. Відмінність держави від інших соціальних організацій суспільства. Основні ознаки держави. Суверенітет держави. Аспекти розуміння держави: субстанціональний, атрибутивний, інституціональний, міжнародний та ін.

Політична система суспільства, її структура та основні функції. Суб'єкти політичної системи. Політична система України. Місце і роль держави в політичній системі суспільства. Політична і державна влада. Специфічні властивості державної влади. Форми взаємодії держави з іншими суб'єктами політичної системи. Держава – центральний елемент політичної системи суспільства.

Тема 3. ПОХОДЖЕННЯ ТА ЕТАПИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Умови та причини виникнення держави. Ознаки, що відрізняють державу від соціальної організації первісного суспільства. Закономірності і етапи розвитку держави. Основні теорії походження держави: теологічна, патріархальна, природно-правова або договірна, органічна теорія, теорія насильства, психологічна теорія, марксистська теорія походження держави.

Тема 4. СУТНІСТЬ ТА ТИПИ ДЕРЖАВИ

Сутність держави як суспільного явища. Проблема оцінки сутності держави та основні підходи у дослідження цього питання: класовий, загальнодемократичний або загальносоціальний, технократичний, елітарний, національний, релігійний, географічний та ін. Соціальне призначення та соціальна цінність держави. Цінність як проблема науки про державу та система критеріїв оцінки.

Поняття типу держави. Сучасний погляд на проблему типології держав. Історичний тип держави. Основні підходи до типології держав: формаційний підхід, цивілізаційний підхід, класифікація за політичним (державно-правовим режимом) та ін.

Тема 5. ФОРМА ДЕРЖАВИ

Поняття форми держави. Співвідношення форми держави і її сутності. Форми правління, їх основні види і риси. Монархія і республіка.

Поняття і види державного устрою. Складна і проста держава. Унітарна держава, федерація, конфедерація, імперія, їх основні ознаки і особливості. Співдружність і співтовариство. Роль економічних, політичних, національних та інших факторів у виборі форми держави.

Поняття державного (політичного) режиму і його співвідношення з формою правління і державним устроєм. Види державно - правових режимів. Демократичний, авторитарний, тоталітарний режими. Тиранія, деспотія, охлократія, олігархія, теократія.

Особливості елементів форми Української держави. Традиції української державності та перспективи розвитку української держави.

Тема 6. МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВИ

Поняття механізму держави. Широке і вузьке розуміння механізму держави. Механізм держави як система державних органів і організацій та інших інститутів держави, які складають її організаційно політичну, організаційно-економічну, організаційно-соціальну та організаційно-культурну основу. Елементи механізму держави. Державні органи: поняття, основні ознаки і види. Поняття державного апарату і його співвідношення з механізмом держави. Принцип розподілу влад і структура державного апарату. Вимоги до державного апарату та основні засади його діяльності в умовах демократичної, правової, соціальної держави. Гарантії діяльності органів державної влади. Проблеми удосконалення організації і діяльності механізму української держави.

Тема 7. ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

Поняття функцій держави, їх взаємозв‘язок і взаємозалежність. Розвиток функцій та їх залежність від сутності і форми держави. Класифікація функцій держави та їх еволюція. Зовнішні і внутрішні функції. Основні і неосновні функції. Постійні і тимчасові функції держави. Економічні функції і особливості їх здійснення в умовах ринкової економіки.

Форми здійснення функцій держави: правова і неправова. Методи реалізації функцій держави. Класифікація та еволюція функцій української держави.

Тема 8. ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО І ДЕРЖАВА. ПРАВОВА, СОЦІАЛЬНА І НАЦІОНАЛЬНА ДЕРЖАВИ

Поняття громадянського суспільства. Сфери громадянського суспільства: товарно-ринкова економіка, господарські і соціальні стосунки, приватне і особисте життя людей. Структура громадянського суспільства. Соціальна, економічна, політична, духовно-культурна, інформаційна системи суспільства.

Проблеми взаємовпливу держави і громадянського суспільства. Механізми саморегулювання громадянського суспільства. Основні форми відновлення механізмів саморегулювання.

Правова держава. Ознаки правової держави. Принцип розподілу влади, принципи верховенства права і верховенства закону. Соціальна держава. Національна держава.

Розділ 3. Теорія демократії. Права людини.

Тема 9. ДЕРЖАВА ТА ОСОБА.

Права людини: історія та сучасність. Право як загальносоціальне явище

(права людини, нації, народу, людства, дитини). Класифікація основних прав людини. Юридичні гарантії прав людини: поняття, види.

Державні та міжнародні акти, в яких відображено процес поступового визнання основних прав людини.

Інтеграція України у європейську і світову співдружність держав. Імплементація міжнародно-правових принципів та норм щодо прав людини у державно-юридичну практику (зокрема України): поняття, механізм.

Основні обов’язки людини. Поняття та класифікація основних соціальних обов’язків людини. Обов’язки людини та громадянина за Конституцією України. Система захисту прав і свобод людини в Україні.

Тема 10. ДЕМОКРАТІЯ ЯК ФОРМА РОЗВИТКУ ЦИВІЛІЗАЦІЇ.

Витоки та сутність демократії. Основні цінності сучасної демократії. Форми та інститути демократії. Передумови демократії: економічні, соціокультурні.

Елементи демократії в історії України. Верховенство права та демократичні інститути. Роль політичних партій у розвитку демократії. Вибори як інститут демократії.

Громадянин – творець демократії. Роль засобів масової інформації в демократичному суспільстві. Громадянське суспільство як умова свободи й демократії.

Основні засади демократії. Економічна роль держави у підтримці демократії. Соціальні обов'язки держави у процесі демократизації. Проблема сумісності

націоналізму та демократії. Основні теорії демократії. Влада і демократія. Проблеми розвитку демократії в сучасній Україні.

Розділ 4. Теорія права.

Тема 11. ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ І СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ ПРАВА

Поняття і сутність права. Типи права. Розуміння права в світовій і вітчизняній юриспруденції. Праворозуміння. Суб'єкт праворозуміння, об'єкт і зміст праворозуміння. Природне право, позитивізм, нормативізм, психологічна теорія права. Соціологічна теорія права. Вольовий характер регулятивної природи права. Ознаки права. Загальносоціальне і юридичне право. Природне і позитивне право. Приватне і публічне право. Об'єктивне і суб'єктивне право. Соціальна цінність права. Функції права. Співвідношення держави і права.

Тема 12. ПРИНЦИПИ В ПРАВІ. РОЛЬ І ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАВА

Поняття принципів права. Класифікація принципів. Загальносоціальні принципи та їх закріплення Конституції України. Принципи народовладдя, демократизму, гуманізму, справедливості, невід'ємності і непорушності основних прав і свобод громадян, законності. Спеціально-юридичні галузеві і міжгалузеві принципи: єдності прав і обов'язків, рівності всіх перед законом, та ін. Принципи правотворчості, правосуддя, правосвідомості. Правові презумпції та аксіоми.

Роль права в правовій соціальній державі. Право як важливий чинник прогресивного розвитку демократичного суспільства. Ефективність права. Співвідношення результату дії норми і її мети. Загальні засади ефективності дії норм права. Ступінь ефективності конкретних правових норм.

Тема 13. ПОХОДЖЕННЯ ПРАВА

Регулювання суспільних відносин в період первіснообщинного ладу. Обряди, ритуали, табу, звичаї. Причини, умови та закономірності виникнення права. Основні шляхи формування правових норм: санкціонування звичаїв, правовий прецедент, законотворчість. Основні теорії походження права: теологічна, природно-правова, історичної школи права, нормативістська, теорія походження права Гегеля, марксистська(класова), психологічна.

Тема 14. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЙОГО МЕХАНІЗМ

Поняття, об'єкт, предмет, сфери і межі правового регулювання. Методи, способи і засоби правового регулювання. Дозвіл, заборона, зобов'язання. Типи правового регулювання: загальнодозволений, спеціально-дозволений. Правові режими. Нормативно-правове та індивідуально-правове регулювання. Загальне і локальне правове регулювання.

Механізм правового регулювання: поняття, основні елементи, їх зв'язок і взаємодія. Обов'язкові та факультативні елементи механізму правового регулювання. Ефективність механізму правого регулювання. Стадії правового регулювання. Співвідношення елементів механізму та стадій правового регулювання. Місце і роль держави у функціонуванні процесу правового регулювання.

Тема 15. НОРМИ ПРАВА

Поняття правової норми, її ознаки. Види правових норм. Установчі (норми-принципи), охоронні (норми-заборони), забезпечувальні (норми-гарантії), регулятивні (норми-правила поведінки), декларативні (норми-оголошення), дефінітивні (норми-визначення), колізійні (норми-арбітри), оперативні (норми-інструменти). Структура правової норми. Диспозиція, гіпотеза, санкція та їх види. Норми права та інші соціальні норми: їх співвідношення і взаємодія.

Тема 16. ПРАВО І ЗАКОН

Поняття закону та його роль в демократичній правовій державі. Ознаки закону. Види законів. Конституційні, органічні, звичайні та надзвичайні закони. Федеральні та закони суб'єктів федерації. Писані і неписані закони. Правові і неправові закони. Закон як зовнішня форма права. Законодавчий текст. Реквізити і структура законів. Види статей законів. Процедура прийняття законів. Особливості законодавчого процесу в Україні. Розбіжності між поняттями "право" і "закон"

Тема 17. ФОРМИ (ДЖЕРЕЛА) ПРАВА

Поняття джерела права. Види форм права. Правовий звичай. Правовий прецедент. Нормативно-правовий акт. Нормативний договір. Міжнародно-правовий акт. Особливості форм права. Нормативно-правовий акт – основне джерело права в Україні. Види нормативно-правових актів. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі і за колом осіб.

Тема 18. ПРАВОУТВОРЕННЯ І ПРАВОТВОРЧІСТЬ

Поняття і сутність правоутворення. Роль держави в процесі право-утворення. Етапи правоутворення.

Процес правотворчості і його стадії. Принципи правотворчості: гуманізм, демократизм, науковість, правовідповідність. Види і суб'єкти правотворчості. Правотворчість компетентних державних органів, безпосередня правотворчість народу (референдуми), санкціонування державою правових норм створених поза державними органами. Юридична техніка. Юридична термінологія та юридичні конструкції. Юридичний стиль та юридична мова. Проблеми сучасної української юридичної термінології.

Тема 19. ПРАВОВА СИСТЕМА. ПРАВОВІ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ

Поняття і основні елементи правової системи. Структура сучасних правових систем. Суперечності і закономірності розвитку сучасних правових систем. Поняття правової сім'ї. Англосаксонська, романо-німецька, мусульманська правові системи, системи традиційного (звичаєвого) права та ін. Особливості радянської правової системи. Становлення правової системи України: традиції і перспективи розвитку.

Тема 20. СИСТЕМА ПРАВА. СИСТЕМА ЗАКОНОДАВСТВА

Поняття є структура системи права. Юридична норма, інститут права, галузь і підгалузь права. Розуміння терміну законодавство. Поняття системи законодавства. Горизонтальна (галузева) і вертикальна (ієрархічна) будова системи законодавства. Відмінність системи права від системи законодавства. Тенденції розвитку системи права і системи законодавства в сучасній Україні.

Тема 21. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Систематизація законодавства: поняття і мета. Основні види систематизації законодавства: кодифікація, інкорпорація, консолідація. Зводи законів. Види кодифікаційних актів. Зв'язок між системою права і систематизацією законодавства. Облік законодавства та його значення для систематизації. Теоретичні проблеми кодифікації законодавства України.

Тема 22. ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ. ЮРИДИЧНІ ФАКТИ

Поняття і ознаки правовідносин. Зміст правовідносин. Склад правовідносин. Суб'єкти права. Види суб'єктів правовідносин. Фізичні і юридичні особи, посадові особи. Правосуб'єктність, правоздатність, дієздатність, деліктоздатність. Суб'єктивні права і обов'язки учасників правовідносин. Види правовідносин. Поняття і види об'єктів правовідносин. Матеріальні блага, духовні блага, результати діяльності суб'єктів, природні об'єкти і явища, дії суб'єктів права. Поняття і класифікація юридичних фактів. Правоутворюючі, правозмінюючі, правоприпиняючі юридичні факти. Події і дії. Індивідуальні юридичні акти. Прості і складні юридичні факти. Фактичний склад. Різниця між юридичними фактами і юридичними вчинками.

Тема 23. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Поняття і мета юридичної відповідальності. Штрафна (каральна), превентивна (попереджувальна), виховна, правопоновлювальна (компенсаційна), організуюча (регулятивна) функції юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності: законність, справедливість, невідворотність покарання, доцільність, індивідуальність покарання, відповідальність за вину, недопустимість подвоєння відповідальності. Підстави юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності: кримінальна, адміністративна, цивільно-правова, дисциплінарна та матеріальна відповідальність. Позитивна та ретроспективна юридична відповідальність. Юридична відповідальність як державний примус. Обставини, що виключають юридичну відповідальність. Юридичні факти як підстава юридичної відповідальності.

Тема 24. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА. ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВА

Поняття, форми і методи реалізації норм права. Залежність змісту юридичних механізмів реалізації права від особливостей правової системи країни. Процес (стадії) реалізації. Форми реалізації права. Додержання, виконання, використання норм права. Поняття застосування норм права як особливої форми їх реалізації. Суб‘єкти застосування норм права. Сутність і значення застосування норм права. Стадії застосування права. Акти застосування права. Вимоги до правильного застосування права. Законність, обґрунтованість, доцільність, справедливість. Прогалини в праві і законодавстві та шляхи їх усунення. Аналогія права і аналогія закону.

Тема 25. ТЛУМАЧЕННЯ ПРАВА

Поняття, необхідність та цілі тлумачення норм права. Види та способи тлумачення норм права. Уяснення і роз‘яснення. Граматичне тлумачення. Логічне, систематичне, історичне, спеціально-юридичне, телеологічне (цільове), функціональне тлумачення. Тлумачення за обсягом. Офіційне, аутентичне, легальне, правозастосовче тлумачення. Казуальне тлумачення. Неофіційне тлумачення та його види. Інтерпретаційні акти, їх класифікація. Тлумачення за аналогією права і аналогією закону.

Тема 26. ПОВЕДІНКА ЛЮДЕЙ У ПРАВОВІЙ СФЕРІ

Поведінка людей і право. Поняття і ознаки правової поведінки. Соціальна значимість і правова регламентація правової поведінки. Види правової поведінки. Правомірна поведінка. Зловживання правом. Дії і бездіяльність. Правопорушення. Ознаки правопорушення. Види правопорушень. Склад правопорушення. Об‘єктивна і суб‘єктивна сторона і зв‘язок між ними, суб‘єкт і об‘єкт правопорушення. Поняття і форми вини.

Тема 27. ЗАКОННІСТЬ, ПРАВОПОРЯДОК І ДИСЦИПЛІНА

Поняття і зміст законності. Вимоги законності. Верховенство права, верховенство закону, рівність всіх перед законом, додержання (виконання) правових актів всіма суб’єктами права, забезпечення реалізації невід’ємних прав і свобод, належне правильне і ефективне застосування права, послідовна боротьба з правопорушеннями, недопущення свавілля в діяльності посадових осіб. Основні принципи законності. Єдність, всезагальність, доцільність, справедливість законності. Нормативно-правова основа законності. Гарантії законності. Економічні, політичні, соціальні, ідеологічні, правові гарантії. Законність як конституційний принцип організації і діяльності державних органів.

Суспільний порядок і правопорядок: поняття, елементи, зміст і співвідношення. Принципи правопорядку. Визначеність, системність, організованість, державна гарантованість, усталеність, єдність правопорядку.

Поняття дисципліни та її види. Державна дисципліна.

Тема 28. ПРАВОВА СВІДОМІСТЬ І ПРАВОВА КУЛЬТУРА ТА ШЛЯХИ ЇХ ФОРМУВАННЯ

Поняття і структура правосвідомості. Раціональні і емоціональні елементи. Інформаційний, оціночний, вольовий рівні правосвідомості. Види правосвідомості. Правова ідеологія і правова психологія. Буденна, професійна, наукова (теоретична) правосвідомість. Індивідуальна, групова, масова, суспільна правосвідомість. Джерела

формування правосвідомості. Соціальна практика і її роль у формуванні правосвідомості. Функції правосвідомості: пізнавальна, оціночна, регулятивна, ціннісна.

Поняття правової культури. Фактори, що впливають на рівень розвитку правової культури. Основні елементи правової культури: право, правосвідомість, правові відносини, правова поведінка, законність і правопорядок, правотворча діяльність, правова наука. Рівні і показники правової культури. Види правової культури. Індивідуальна, групова, суспільна правова культура. Правовий нігілізм.

Правове виховання – найефективніший засіб формування правосвідомості і правової культури. Поняття і система правового виховання. Цілі, методи, форми і принципи правового виховання. Правова освіта.

Предмет 2. «Цивільне право»

Тема 1. Цивільне право в системі права України.

Співвідношення публічного та приватного права. Цивільне право, як приватне право. Місце цивільного права в системі галузей права.

Предмет цивільно-правового регулювання. Майнові відносини, які регулюються цивільним правом. Особисті немайнові відносини, які регулюються цивільним правом.

Цивільно-правовий метод регулювання суспільних відносин. Функції цивільного права. Основні принципи цивільного права. Визначення цивільного права. Відмежування цивільного права від інших галузей права.

Система цивільного права як галузі права.

Поняття цивільного законодавства. Співвідношення цивільного права і цивільного законодавства.

Тема 2. Фізичні особи як суб`єкти цивільних правовідносин.

Особистість (людина) та цивільна правосуб'єктність. Фізична особа (громадянин) як індивідуальний суб'єкт цивільного права.

Правоздатність фізичних осіб. Виникнення та припинення правоздатності. Зміст правоздатності фізичних осіб. Рівність та невід'ємність правоздатності. Співвідношення правоздатності та суб'єктивного права. Правоздатність іноземних громадян та осіб без громадянства.

Дієздатність фізичних осіб. Повна дієздатність. Обсяг дієздатності малолітніх віком до 14 років. Обсяг дієздатності неповнолітніх віком від 14 до 18 років. Випадки набуття повної цивільної дієздатності неповнолітніми при досягненні ними 16 років. Обмеження дієздатності громадян. Визнання громадянина недієздатним.

Особливості правового положення фізичних осіб-підприємців.

Місцепроживання фізичної особи та його юридичне значення.

Порядок, умови та правові наслідки визнання особи безвісно відсутньою та оголошення померлою.

Тема 3. Юридичні особи як суб’єкти цивільних правовідносин.

Поняття та ознаки юридичної особи. Розвиток вчення про юридичні особи в науці цивільного права.

Поняття і види правосуб'єктності юридичних осіб. Органи юридичних осіб. Індивідуалізація юридичних осіб, її способи та цивільно-правове значення.

Цивільно-правовий статус філій та представництв юридичної особи.

Порядок і способи утворення юридичних осіб. Установчі документи юридичної особи. Державна реєстрація юридичної особи та її правове значення.

Припинення діяльності юридичної особи. Порядок ліквідації юридичної особи. Неспроможність (банкрутство) юридичної особи - суб'єкта підприємницької діяльності. Реорганізація юридичної особи. Способи реорганізації.

Види юридичних осіб: співвідношення Цивільного і Господарського кодексів. Підприємства. Господарські товариства. Кооперативи. Об'єднання юридичних осіб. Товариства. Установи. Об'єднання громадян. Профспілкові організації. Благодійні організації. Релігійні організації.

Тема 4. Об`єкти цивільних правовідносин.

Поняття і види об'єктів цивільних правовідносин. Оборотоздатність об'єктів цивільних правовідносин. Речі як об'єкти цивільних правовідносин.

Поняття речей та їх ознаки. Класифікація речей та її правове значення. Поняття майна.

Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин. Поняття та особливості цивільно-правового режиму валютних цінностей.

Цінні папери як об'єкти цивільних правовідносин. Поняття та основні види цінних паперів.

Єдиний майновий комплекс підприємства як об’єкт правовідносин.

Послуги та інші дії як об'єкти цивільних правовідносин.

Результати творчої діяльності як об'єкти цивільних правовідносин. Твори науки, літератури, мистецтва як об'єкти цивільних правовідносин. Винаходи, промислові зразки, корисні моделі як об'єкти цивільних правовідносин. Інформація як об'єкт цивільних правовідносин.

Особисті немайнові блага. Ім'я, честь, гідність, ділова репутація громадянина, найменування юридичної особи як об'єкти цивільних правовідносин.

Тема 5. Правочини.

Поняття і види правочинів. Односторонні, двосторонні та багатостронні правочини. Оплатні і безоплатні правочини. Реальні і консенсуальні правочини. Умовні правочини.

Умови дійсності правочинів. Сторони у правочині. Зміст правочину. Єдність (відповідність) волі та волевиявлення у правочині. Форма правочину.

Недійсність правочину та її види. Нікчемні та оспорювані правочини. Недійсність частини правочину. Правові наслідки недійсності правочину. Визнання правочину недійсним та неукладеним. Момент, з якого правочин вважається недійсним.

Тема 6. Представництво.

Поняття представництва. Сфера застосування представництва. Види представництва.

Сторони правовідносин з представництва. Повноваження представника. Наслідки укладення угоди особою, не уповноваженою на це, або з перевищенням повноважень.

Довіреність. Форма та строк дії довіреності. Передоручення. Припинення довіреності. Наслідки припинення довіреності.

Тема 7. Строки. Позовна давність.

Поняття строків в цивільному праві. Види строків. Строки здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків. Порядок обчислення строків.

Поняття і значення строку позовної давності. Застосування позовної давності. Види строків позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється. Початок перебігу строку позовної давності. Зупинення, перерва і поновлення строків позовної давності. Наслідки закінчення строку позовної давності. Випадки захисту порушеного права після закінчення строків позовної давності.

Тема 8. Здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов’язків.

Поняття здійснення суб'єктивного цивільного права. Поняття виконання суб'єктивного цивільного обов'язку. Принципи та гарантії здійснення права та виконання обов'язків у цивільному праві. Способи здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. Межі здійснення цивільних прав.

Здійснення цивільного права всупереч з його призначенням. Зловживання правом.

Антимонопольні заборони та правила про неприпустимість недобросовісної конкуренції як різновиди межі здійснення цивільного права.

Тема 9. Захист цивільних прав.

Поняття і зміст суб'єктивного права на захист. Виникнення та здійснення права на захист. Способи захисту цивільних прав.

Виконання цивільних обов’язків. Забезпечення виконання цивільних обов’язків.

Система державних органів, які здійснюють захист цивільних прав. Посилення ролі судового захисту цивільних прав.

Поняття та зміст самозахисту цивільних прав. Необхідна оборона та як спосіб самозахисту цивільних прав.

Тема 10. Загальні положення про право власності.

Речові права в системі цивільних прав. Ознаки речових прав.

Власність і право власності: співвідношення. Власність як економічна категорія. Передумови становлення та розвитку відносин власності на теренах України. Зміст права власності.

Поняття права власності як правового інституту (право власності в об'єктивному значенні). Роль та місце правового інституту власності в системі цивільного права.

Поняття права власності як суб'єктивного права. Зміст та межі здійснення суб'єктивного права власності.

Співвідношення суб'єктивного права власності і цивільного правовідношення.

Форми і види права власності за законодавством України. Право власності Українського народу.

Загальна характеритика правового регулювання відносин власності в зарубіжному законодавстві.

Підстави виникнення прав власності та їх класифікація. Момент виникнення права власності у набувача майна за договором. Ризик випадкової загибелі або псування речі. Юридичні гарантії здійснення права власності. Припинення права власності.

Тема 11. Право спільної власності.

Поняття права спільної власності та її види. Поняття спільної часткової власності. Права та обов'язки учасників спільної часткової власності. Право переважної купівлі частки в спільній власності.

Право спільної сумісної власності. Право спільної власності подружжя. Законний правовий режим майна подружжя. Правовий режим майна подружжя за шлюбним контрактом.

Право власності осіб, які ведуть селянське (фермерське) господарство.

Тема 12. Загальні положення про зобов`язання.

Зобов’язальне право як інститут цивільного права. Система зобов’язального права.

Поняття та основні риси цивільно-правового зобов’язання. Відмінність зобов’язальних правовідносин від правовідносин власності та особистих немайнових правовідносин. Принципи добросовісності, розумності, справедливості.

Суб’єкти зобов’язальних правовідносин. Треті особи в зобов’язанні. Множинність осіб в зобов’язанні. Матеріальний та юридичний об’єкт зобов’язання. Зміст зобов’язальних правовідносин.

Види цивільно-правових зобов’язань. Договірні та недоговірні зобов’язання. Зобов’язання, спрямовані на передачу майна. Зобов’язання, спрямовані на виконання робіт. Зобов’язання, спрямовані на надання послуг. Зобов’язання, спрямовані на сплату грошей.

Підстави виникнення цивільно-правових зобов’язань. Правочини, договори, завдання шкоди, односторонні правомірні дії.

Тема 13. Виконання зобов`язань.

Поняття виконання зобов’язання. Принцип реального виконання та принцип належного виконання зобов’язання.

Суб'єкти виконання зобов'язання: сторони та треті особи. Дольове, солідарне, субсидіарне зобов'язання. Виконання зобов'язання третій особі. Покладення виконання зобов'язання на користь третьої особи.

Уступка права вимоги та перевід боргу як способи заміни сторін у зобов'язанні.

Предмет виконання зобов'язання. Альтернативне та факультативне зобов'язання.

Місце, строк та спосіб виконання зобов'язання. Виконання грошового зобов'язання.

Тема 14. Забезпечення виконання зобов`язань.

Поняття та способи забезпечення виконання зобов'язання. Особливості забезпечувальних зобов'язань. Види способів забезпечення виконання зобов'язань

Неустойка, її види та форми. Функції неустойки.

Завдаток як спосіб забезпечення виконання зобов'язання. Функції завдатку. Правові наслідки невиконання зобов'язання, забезпеченого завдатком. Відмінність завдатку від авансу.

Порука як спосіб забезпечення виконання зобов'язання. Відповідальність поручителя. Права поручителя, який виконав зобов'язання. Припинення поруки.

Гарантія. Принципи гарантії. Суб'єкти відносин гарантії. Основні риси гарантії за ЦК України.

Застава та її види. Предмет застави. Форма договору застави. Права та обов'язки заставодавця та заставодержателя. Наступна застава (перезастава). Звернення стягнення на заставлене майно. Особливості застави майнових прав. Особливості застави цінних паперів.

Притримання. Основні риси притримання як способу забезпечення виконання зобов'язання. Обов'язки кредитора, який притримує річ у себе.

Інші способи забезпечення виконання зобов'язання.

Тема 15. Договір купівлі-продажу.

Поняття та загальна характеристика договору купівлі-продажу. Види договору купівлі-продажу.

Сторони договору купівлі-продажу. Предмет договору. Форма догору. Ціна договору.

Зміст договору купівлі-продажу. Момент виконання обов'язку продавця передати товар. Кількість товару. Якість товару. Асортимент товару. Комплектність товару.

Правові наслідки порушення договору купівлі-продажу.

Тема 16. Окремі види договорів купівлі-продажу.

Договір роздрібної купівлі-продажу. Продаж товару за зразками. Продаж товару з використанням автоматів. Договір з умовою про доставку товару покупцеві. Договір найму-продажу. Договір з умовою про прийняття покупцем товару у встановлений строк. Права покупця в разі продажу йому товару неналежної якості. Захист прав споживачів.

Договір купівлі-продажу на біржах.

Договір поставки: поняття та загальна характеристика.

Договір контрактації сільськогосподарської продукції.

Постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу: особливості правового регулювання.

Договір міни (бартеру). Правове регулювання міни.

Тема 17. Договір дарування.

Поняття та ознаки договору дарування. Предмет договору дарування. Форма договору дарування.

Сторни договору дарування. Права та обов'язки сторін за договором дарування. Обов'язок обдаровуваного на користь третьої особи.

Договір пожертви.

Тема 18. Договір ренти. Договір довічного утримання.

Поняття договору ренти. Місце договору ренти серед інших цивільних договорів, які передбачають передачу майна у власність набувача.

Сторони за договором ренти. Форми і зміст договору ренти. Строк договору ренти. Предмет договору ренти. Форма і розмір ренти.

Зміст договору ренти. Забезпечення виплати ренти.

Підстави та наслідки розірвання договору ренти за ініціативою одержувача або платника ренти.

Поняття та ознаки договору довічного утримання (догляду).

Форма договору довічного утримання (догляду). Сторони договору довічного утримання (догляду). Предмет договору довічного утримання (догляду). Права та обов'язки сторін за договором довічного утримання (догляду).

Способи забезпечення виконання договору. Особливості припинення договору довічного утримання (догляду).

Тема 19. Договір найму (оренди).

Поняття та ознаки договору найму (оренди). Суб'єкти та об'єкти договору найму (оренди). Строк договору найма (оренди). Ціна договору найму (оренди). Форма договору.

Права та обов'язки наймодавця (орендодавця) за договором найму (оренди). Права та обов'язки наймача (орендаря) за договором найму (оренди).

Припинення договору найму (оренди).

Тема 12. Окремі види договору найму (оренди).

Договір прокату. Суб'єкти, об'єкти, зміст договору прокату. Особливості договору прокату.

Договір лізингу. Суб'єкти відносин лізингу (лізингодавець та лізингоодержувач). Об'єкти лізингу. Об'єкти, які не можуть бути об'єктами договору лізингу. Види договору лізингу. Істотні умови договору лізингу. Права та обов'язки сторін за договором лізингу.

Договір оренди державного та комунального майна.

Договір найму (оренди) земельної ділянки. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Особливості найму (оренди) транспортного засобу з екіпажем та без екіпажу.

Тема 20. Договір найму (оренди) житла.

Поняття та особливості договору найму (оренди) житла. Суб'єкти відносин науму (оренди) житла.

Права та обов'язки наймача та осіб, які постійно проживають з ним.

Збереження житла за тимчасово відсутніми особами. Право на обмін жилого приміщення.

Договір піднайму житла.

Зміна договору найму жилого приміщення. Припинення договору найму жилого приміщення. Виселення.

Тема 21. Договір позички.

Поняття та загальна характеристика договору позички (безоплатного користування майном). Відмінність позички від найму (оренди).

Сторони договору позички. Об'єкт договору позички.

Строк договору позички. Форма договору позички. Права та обов'язки сторін за договором позички.

Припинення договору позички. Розірвання договору позички. Правові наслідки припинення договору позички.

Тема 22. Договір підряду. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт.

Поняття ознаки та значення договору підряду. Відмежування його від трудового договору, договору поставки та договорів з надання послуг.

Сторони договору підряду. Права та обов'язки сторін. Множинність осіб в договорі підряду та залучення для виконання договору третіх осіб.

Зміст договору підряду. Ризик у підрядних відносинах. Відповідальність за договором підряду.

Види договорів підряду. Договір побутового підряду. Договір будівельного підряду. Договір підряду на виконання проектних та пошукових робіт.

Поняття та загальна характеристика договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Відмінність даного договору від договору підряду та ліцензійних договорів.

Сторони договору. Специфіка об'єкту договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт.

Форма договору. Ціна, строк договору.

Права сторін договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт на результати робіт.

Тема 23. Загальні положення про послуги.

Послуги, їх види та правове регулювання.

Поняття та ознаки договору про надання послуг. Місце договорів про надання послуг в системі цивільного законодавства України.

Предмет договору про надання послуг. Зміст договору про надання послуг. Обов'язки виконавця за договором. Строки виконання зобов'язань з договору про надання послуг. Відповідальність за договором про надання послуг.

Припинення договору про надання послуг. Підстави та наслідки розірвання договору про надання послуг. Підстави та наслідки односторонньої відмови від виконання договору про надання послуг.

Тема 24. Транспортні зобов'язання.

Поняття та елементи транспортних зобов'язань. Особливості транспортних зобов'язань. Правове регулювання транспортних зобов'язань.

Поняття і види перевезень. Зміст, укладення та оформлення договорів про проведення вантажів. Виконання договорів про перевезення вантажів. Відповідальність сторін за договором про перевезення вантажів.

Договір про буксирування. Договір про перевезення пасажирів та багажу. Договори про експлуатацію під'їздних колій, подачу та забирання вагонів. Договір чартеру (фрахтування). Договір транспортного експедирування.

Претензії та позови при перевезеннях.

Тема 25. Договір зберігання. Спеціальні види зберігання.

Загальна характеристика відносин зберігання, підстави їх виникнення, галузева належність та нормативне регулювання. Зобов'язання зі зберігання, які виникають на підставі договору (самостійного договору зберігання, комплексного договору, змішаного договору). Специфіка зобов'язань зі зберігання, що виникають на підставі закону.

Договір зберігання: поняття, юридична природа, місце серед інших договірних зобов'язань. Договір зберігання та суміжні із ним договори (договір найму (оренди), договір позички, договір позики, договір охорони тощо).

Сторони, предмет (матеріальний об'єкт), форма та строк договору зберігання. Особливості правового статусу поклажодавця та зберігача. Особливості окремих предметів договору зберігання (тварин, родових речей). Права та обов'язки сторін за договором зберігання.

Відповідальність сторін у зобов'язаннях зі зберігання. Підстави та межі відповідальності зберігача за втрату (нестачу) чи пошкодження речі. Особливості зберігання на товарному складі.

Загальна характеристика спеціальних видів зберігання.

Тема 26. Договір доручення.

Поняття та правова природа договору доручення. Відмінність договору доручення від договору комісії. Федуціарний характер відносин доручення. Договір доручення та довіреність. Комерційне представництво.

Сторони договору доручення. Предмет договору. Форма договору доручення. Строк договору доручення.

Права та обов'язки довірителя за договором доручення. Права та обов'язки повіреного за договором доручення. Особисте виконання повіреним доручення. Перевищення повіреним повноважень за договором доручення.

Загальні та спеціальні підстави припинення договору доручення. Наслідки припинення договору доручення.

Тема 27. Договір комісії.

Поняття та ознаки договору комісії. Місце договору комісії в системі договорів про надання послуг.

Елементи договору комісії. Субкомісія.

Виконання договору комісії. Відступ від вказівок комітента. Комісійна плата.

Права та обов'язки комітента за договором комісії. Права та обов'язки комісіонера за договором комісії. Умова делькредере.

Припинення договору комісії. Правові наслідки припинення договору комісії.

Тема 28. Договір управління майном.

Поняття та загальна характеристика договору управління майном. Місце договору управління майном в системі договорів про надання послуг. Договір управління майном та довірча власність.

Сторони договору управління майном. Статус вигодонабувача в договорі управління майном. Особи, які не можуть бути вигодонабувачами.

Об'єкти договору управління майном. Спеціальні нормативні акти, що визначають об'єкти договору управління майном. Передача в управління майна, що є предметом застави.

Істотні умови договору управління майном. Строк договору управління майном.

Права та обов'язки управителя за договором управління майном. Відповідальність управителя. Права та обов'язки установника управління.

Припинення договору управління майном.

Тема 29. Страхування.

Поняття страхового зобов'язання. Правове регулювання відносин страхування. Основні страхові поняття: страховий ризик; страховий випадок; страхова сума; страхова виплата; страхове відшкодування; франшиза; страховий платіж; страховий тариф

Форми страхування. Добровільне страхування та його види. Обов'язкове страхування та його види. Перестрахування.

Договір страхування: поняття та загальна характеристика.

Суб'єкти відносин страхування. Правовий статус страховика за законодавством України. Страхові посередники (страхові агенти та страхові брокери). Страхувальник. Вигодонабувач.

Істотні умови договору страхування. Форма договору страхування. Правила страхування.

Права та обов'язки страховика. Права та обов'язки страхувальника.

Умови та порядок здійснення страхових виплат. Відмова від здійснення страхових виплат.

Припинення договору страхування. Недійсність договору страхування.

Тема 30. Недоговірні зобов'язання із правомірних дій.

Загальна характеристика недоговірних зобов'язання із правомірних дій.

Публічна обіцянка винагороди. Право на публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу.

Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.

Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.

Тема 31. Спадкове право.

Поняття спадкового права. Універсальне та сингулярне правонаступництво у спадковому праві. Значення спадкового права. Спадкове законодавство.

Поняття і значення відкриття спадщини. Час відкриття спадщини. Правове регулювання місця відкриття спадщини. Вжиття заходів до охорони спадкового майна. Пред'явлення претензій кредиторами спадщини.

Поняття і значення інституту прийняття спадщини у спадковому праві. Ознаки правочину про прийняття спадщини. Способи прийняття спадщини. Презумпція прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини. Безумовність, беззастережність та безповоротність акту прийняття спадщини. Відмова від прийняття спадщини. Проста відмова від прийняття спадщини та відмова на користь певної особи. Право прирощення. Порядок оформлення спадкових прав. Свідоцтво про право на спадщину.

Поняття та ознаки заповіту. Вимоги до форми та змісту заповіту. Заповіти, прирівняні до нотаріально посвідчених. Заповіт з умовою. Спільний заповіт подружжя. Секретний заповіт. Принцип свободи заповідальних розпоряджень. Обмеження свободи заповідальних розпоряджень. Обов'язкова частка у спадщині. Підпризначення спадкоємця. Усунення заповідачем спадкоємця від права спадкування. Заповідальний відказ. Покладання.

Поняття спадкування за законом. Співвідношення інститутів спадкування за законом та спадкування за заповітом. Коло спадкоємців за законом. Порядок закликання до спадкування за законом. Відумерле майно.

Предмет 3. Трудове право України

Тема 1. Поняття, предмет, принципи, метод і система трудового права

Трудове право як одна з галузей права України. Поняття трудового права. Предмет трудового права: трудові відносини працівників і тісно пов'язані з ними суспільні відносини. Особливості методу трудового права в умовах переходу до ринкових відносин. Сфера дії норм трудового права. Роль і функції трудового права в умовах становлення ринкової економіки.

Поняття і значення основних принципів трудового права. Проблема імплементації принципів міжнародного трудового права у трудове право України. Формулювання і система основних принципів трудового права. Зміст і конкретизація основних принципів трудового права.

Принципи, що виражають політику в галузі правового регулювання ринку праці і ефективної зайнятості. Принципи, що визначають застосування умов праці. Принципи, що визначають охорону трудових прав працівників.

Система трудового права як галузі права. Система трудового законодавства. Предмет і система науки трудового права.

Тема 2. Джерела трудового права

Поняття джерел трудового права, їх класифікація та види.

Історія розвитку трудового законодавства.

Сучасна система джерел, їх особливості. Загальна характеристика найбільш важливих джерел трудового права. Конституція України як основне джерело трудового права. Кодекс законів про працю України. Система законів, що регулюють соціально-трудові відносини. Підзаконні акти, що регулюють працю працівників. Акти соціального партнерства. Локальні нормативно-правові акти. Значення роз'яснень Пленуму Верховного Суду України.

Дія нормативних актів у часі, просторі і за категоріями працівників.

Тема 3. Правовідносини в сфері трудового права. Суб'єкти трудового права

Поняття і система правовідносин у трудовому праві. Поняття трудового правовідношення, його особливості. Відмінність трудового правовідношення від суміжних з ним правовідносин: цивільного, адміністративного, соціального забезпечення.

Суб'єкти трудового правовідношення. Трудова право-дієздатність громадян, підприємств, установ і організацій в сфері трудового права.

Зміст трудового правовідношення, основні права і обов'язки його суб'єктів.

Підстави виникнення трудових правовідносин. Правовідносини, тісно пов'язані з трудовими, їх види. Правовідносини щодо забезпечення зайнятості і працевлаштування. Організаційно-управлінські правовідносини в сфері праці. Правовідносини по професійній підготовці і підвищенню кваліфікації кадрів безпосередньо на виробництві. Соціально-економічні правовідносини. Правовідносини по нагляду і контролю за охороною праці, трудовим законодавством. Правовідносини по вирішенню трудових спорів.

Поняття і класифікація суб'єктів трудового права. Правовий статус суб'єктів, його види і зміст: трудова право-дієздатність, суб'єктивні права і юридичні обов'язки, гарантії прав і обов'язків, відповідальність суб'єктів трудового права.

Громадяни (працівники) як суб'єкти трудового права. Підприємства, установи, організації і фізичні особи як суб'єкти трудового права. Власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган як суб'єкт трудового права. Адміністрація державних і комунальних підприємств як суб'єкт трудового права.

Трудовий колектив як суб'єкт трудового права. Профспілкові органи та інші уповноважені на представництво трудовим колективом органи як суб'єкти трудового права.

Поняття, види і правовий статус трудових колективів. Повноваження трудових колективів, їх класифікація. Механізм здійснення повноважень і самоврядування трудового колективу. Органи трудового колективу.

Принципи здійснення самоврядувальної діяльності трудового колективу.

Поняття профспілок, їх завдання і функції. Нормативно-правове регулювання їхньої діяльності.

Тема 4. Колективні договори і угоди

Загальна характеристика законодавства про колективні договори і угоди. Принципи розробки колективних договорів і угод.

Поняття колективного договору. Сторони колективного договору і порядок його укладення. Зміст і структура колективного договору. Реалізація колективного договору, контроль за його виконанням. Відповідальність за порушення колективного договору.

Поняття угоди. Генеральна угода, галузеві і регіональні угоди, їх сторони і зміст. Порядок укладення, зміни угод і контроль за їхнім виконанням.

Колективні переговори. Порядок вирішення розбіжностей під час ведення колективних переговорів.

Тема 5. Основи правового регулювання зайнятості населення і працевлаштування

Законодавство про зайнятість населення. Поняття, форми зайнятості і державна політика в цій сфері.

Правовий статус безробітного. Поняття безробітного і підходящої роботи. Право громадян на забезпечення зайнятості і працевлаштування.

Поняття, види працевлаштування. Правова організація працевлаштування.

Державна служба зайнятості, її права і обов'язки. Державні гарантії (загальні та додаткові) зайнятості населення. Соціальні гарантії при втраті роботи і безробітті.

Деякі особливості працевлаштування окремих категорій громадян (молоді, інвалідів, осіб, яких звільнено з лав Збройних Сил України або з альтернативної (невійськової) служби, вивільнених працівників і т. ін.).

Тема 6. Трудовий договір.

Поняття, сторони і значення трудового договору. Строки і форми трудового договору. Зміст трудового договору. Класифікація умов трудового договору.

Порядок укладення трудового договору. Попереднє випробування. Фактичний допуск до роботи. Особливості окремих видів трудових договорів: контракту; договорів про тимчасові і сезонні роботи; договорів з державними службовцями; договорів з надомниками; договорів з іноземцями. Види трудового договору.

Поняття та значення умов трудового договору. Переведення і переміщення працівників на іншу роботу. Основний зміст трудової функції працівника. Істотні умови праці.

Класифікація переведень (види переведень) на іншу роботу. Переведення працівників на іншу постійну роботу. Види переведення на іншу тимчасову роботу.

Зміна істотних умов праці: юридичне значення, правові наслідки. Поняття та ознаки примусової праці.

Підстави та умови припинення трудового договору. Класифікація підстав.

Звільнення з роботи за ініціативою працівника.

Звільнення з роботи за ініціативою власника. Загальні і додаткові підстави звільнення.

Розірвання трудового договору за ініціативою осіб, які не є стороною трудового договору. Особливості звільнення з роботи деяких категорій працівників: народних депутатів України; суддів; колишніх військовослужбовців і членів їх сімей; державних службовців.

Порядок звільнення. Повноваження профспілкового органу підприємства. Оформлення звільнення і проведення розрахунків при звільненні. Відсторонення працівника від роботи.

Тема 7. Робочий час і час відпочинку

Поняття робочого часу і значення його правового регулювання.

Правові норми робочого часу. Поняття і види робочого тижня, робочого дня і робочої зміни.

Нормальна і скорочена тривалість робочого часу, неповний робочий день.

Графіки змінності роботи, вахтовий метод роботи, гнучкі графіки роботи. Режим і облік робочого часу, порядок його встановлення. Ненормований робочий день.

Поденний, тижневий і підсумований облік робочого часу.

Поняття надурочних робіт і порядок їх застосування. Чергування.

Поняття і види часу відпочинку. Перерви протягом робочого дня, зміни. Щоденні перерви в роботі. Щотижневі вихідні дні. Святкові і неробочі дні.

Поняття і види відпусток. Щорічна основна відпустка і порядок її надання. Щорічна додаткова відпустка, її види і порядок надання. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Творча відпустка. Соціальні відпустки. Відпустки без збереження заробітної плати.

Тема 8. Оплата праці

Поняття і зміст заробітної плати в умовах становлення ринкової економіки. Структура заробітної плати: основна заробітна плата, додаткова заробітна плата, інші заохочувальні і компенсаційні виплати.

Сфери регулювання заробітної плати: державне регулювання заробітної плати, договірне регулювання заробітної плати.

Реформа оплати праці в Україні в умовах переходу до ринкових відносин.

Організація оплати праці на підприємстві (тарифна система, форми і системи оплати праці, нормування праці, преміювання). Тарифна система та її елементи: тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів, тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники). Надбавки і доплати до заробітної плати.

Система заробітної плати та її види (почасова, відрядна).

Преміювання працівників. Винагорода за результатами роботи за рік.

Нормування праці. Норми праці (норми виробітку, норми часу, норми обслуговування, нормовані виробничі завдання, норми чисельності), відрядні розцінки.

Оплата праці при відхиленні від нормальних умов праці. Обчислення середньої заробітної плати. Індексація заробітної плати. Компенсація втрати частини зарплати у зв'язку з порушенням строків її виплати. Порядок виплати заробітної плати. Відрахування із заробітної плати.

Поняття гарантійних і компенсаційних виплат. Гарантійні виплати та їхні види (під час виконання державних або громадських обов'язків; пов'язані з реалізацією права на освіту, безкоштовну професійну підготовку; пов'язані з реалізацією права на відпочинок і охорону здоров'я та ін.). Гарантійні доплати, їхні види.

Обчислення середнього заробітку при гарантійних виплатах і доплатах.

Компенсаційні виплати та їхні види: компенсаційні виплати при службових відрядженнях, при переїзді в іншу місцевість, за невиданий спеціальний одяг і спеціальне взуття, компенсаційні надбавки, амортизаційні виплати та ін.

Тема 9. Трудова дисципліна

Поняття і значення дисципліни праці, засоби її забезпечення в умовах переходу до ринкових відносин.

Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Обов'язки працівника, власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу або фізичної особи.

Заохочення за успіхи в роботі. Поняття, підстави, види заохочень і порядок їх застосування.

Дисциплінарна відповідальність працівників та її види. Дисциплінарні стягнення, порядок їх застосування, оскарження і зняття. Додаткові заходи впливу на порушників трудової дисципліни.

Заходи громадського впливу, що застосовуються в разі порушення трудової дисципліни. Повноваження трудових колективів, профспілкових органів, товариських судів в забезпеченні трудової дисципліни

Тема 10. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору

Матеріальна відповідальність працівників за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації, її відмінність від цивільно-правової відповідальності. Підстава і умови матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну підприємству.

Види матеріальної відповідальності працівників. Обмежена матеріальна відповідальність та її розмір. Повна індивідуальна матеріальна відповідальність і колективна (бригадна) матеріальна відповідальність.

Визначення розміру шкоди і порядок її відшкодування. Визначення розміру шкоди у випадках, коли її фактичний розмір перевищує номінальний.

Матеріальна відповідальність власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу в трудових правовідносинах. Підстава, умови відповідальності та її розміри. Матеріальна відповідальність власника або уповноваженого ним органу за порушення права працівника на працю. Матеріальна відповідальність власника або уповноваженого ним органу за ушкодження здоров'я працівника. Інші випадки матеріальної відповідальності власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу за шкоду, заподіяну працівникові.

Тема 11. Охорона праці

Поняття охорони праці, її правове регулювання. Принципи правової охорони праці. Гарантії прав громадян на охорону праці. Організація охорони праці на підприємстві.

Державне управління охороною праці. Участь трудових колективів і профспілок в регулюванні охорони праці.

Міжгалузеві і галузеві нормативні акти про охорону праці.

Організаційно-правові форми забезпечення охорони праці: фінансування охорони праці; медичні огляди працівників; інструктаж і навчання працівників правилам техніки безпеки і виробничої санітарії; забезпечення працівників засобами індивідуального захисту. Заходи, що забезпечують компенсацію і нейтралізацію шкідливого впливу

виробничих чинників (скорочення робочого часу, надання додаткових відпусток, перерв в роботі, видача спеціального одягу, мила та ін.).

Розслідування і облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях.

Відшкодування власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом шкоди, заподіяної працівникові каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням ним трудових обов'язків.

Спеціальні правила охорони праці на важких, небезпечних і шкідливих роботах.

Правила особливої охорони праці жінок, молоді і осіб із пониженою працездатністю.

Нагляд і контроль за охороною праці і відповідальність за її порушення. Органи, що здійснюють нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю, їх повноваження. Державна інспекція праці Міністерства праці і соціальної політики України, Державна інспекція охорони праці Комітету по нагляду за охороною праці України, органи державного пожежного нагляду, органи і установи санітарно-епідеміологічної служби.

Повноваження місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування в сфері праці.

Організація виробничого навчання.

Види пільг, що надаються працівникам, які поєднують роботу з навчанням.

Пільги працівникам, що навчаються без відриву від виробництва в середніх і професійно-технічних закладах освіти (скорочення робочого часу, надання відпусток у зв'язку з навчанням та інші пільги).

Пільги працівникам, допущеним до вступних іспитів у вищі заклади освіти. Пільги працівникам, що навчаються у вищих закладах освіти (надання додаткових відпусток, вільних від роботи днів та інші пільги).

Тема 12. Трудові спори і порядок їх вирішення

Поняття, види і причини виникнення трудових спорів. Органи, що розглядають трудові спори. Принципи розгляду трудових спорів. Підвідомчість трудових спорів.

Комісії по трудових спорах (КТС), їх організація і компетенція. Порядок і строки розгляду індивідуальних трудових спорів в КТС.

Розгляд індивідуальних трудових спорів в суді. Трудові спори, що безпосередньо розглядаються судом.

Порядок вирішення колективних трудових спорів. Право на страйк і його реалізація. Правові наслідки законного і незаконного страйку.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Загальна теорія держави і права: підруч. / За ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. — Х.: Право, 2002. — 432 с.
3. Скакун О. Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підруч. / Скакун О. Ф. — Х.: Еспада, 2006. — 776 с.
4. Сухонос В. В. Теорія держави і права: Навч. посіб. / Сухонос В. В. — Суми: ВТД "Університетська книга", 2005. — 536 с.
5. Трудове право України: Підруч. / За ред. Н. Б. Болотіної, Г. І. Чанишевої. — К.: Т-во "Знання"; КОО, 2000.
6. Трудовое право Украины: Учеб.-справ, пособие / Отв. ред. доц. Г. И. Чанышева, доц. Н. Б. Болотина. — Харьков: Одиссей, 1999. — 480 с.
7. Трудовое право России: Учебник для вузов / Отв. ред. проф. Р. 3. Лифшиц, проф. Ю. П. Орловский. — М.: НОРМА-ИНФРА-М, 1998. —480 с.

8. Харитонов Є.О., Н.О. Саніахметова. Цивільне право України: Підручник. - К., 2003.
9. Цивільне право України: Академічний курс: Підручн.: У двох томах / За заг. ред. Я.М. Шевченко. - К., 2003.
10. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнєцової. - К., 2004.
11. Цивільне право України: Підручник: У 2 т. / За ред. В.І. Борисової, І.В. Спасібо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. - К., 2004.
12. Цивільне право України: Навч. посіб. / За ред. Р.О. Стефанчука.-К., 2004.